

**Varsinais-Suomen
Muistiyhdistys ry**
Muistiliiton jäsen

Vuosikertomus
2018

TOIMINTAKERTOMUS TILIKAUDELTA 1.1.2018 – 31.12.2018

Varsinais-Suomen Muistiyhdistys ry on vuonna 1988 perustettu muistiasiakkaiden ja heidän omaistensa oikeuksien edistämiseksi toimiva omais- ja potilasyhdistys, jonka toimialueen muodostaa neljä seutukuntaa: Turun seutu, Vakka-Suomen seutu, Loimaan seutu sekä Turunmaan seutu. Toimialueella on 26 kuntaa. Lisäksi yhdistyksen hallinnoima Varsinais-Suomen ja Satakunnan Muistiluotsi toimii myös Satakunnan alueella.

Yhdistyksen tarkoitus määritellään yhdistyksen säännöissä. ”Yhdistyksen tarkoituksena on toimialueellaan työskennellä dementiaa aiheuttavien sairauksien ja vaikeiden muistihäiriöiden haittavaikutusten vähentämiseksi, valvoa näistä oireista kärsivien yhteiskunnallisia, sosiaalisia ja yleisiä taloudellisia etuja ja toimia heidän omaistensa yhdyselimenä”

Yhdistyksen hallitus valittiin syyskokouksessa 28.11.2017.
Hallitus järjestäytyi seuraavasti:

Puheenjohtaja

Anne Merta, omaisedustaja

Ulla Korpela, omaisedustaja (vpj)

Auramo Anne, omaisedustaja

Hassinen-Laine Tuija, vanhustyön edustaja (Akseli)

Karjalainen Riitta, vanhustyön edustaja (Turku)

Kylävalli Anja, sairaanhoitopiirin/tyks:n edustaja

Niskanen Riitta, lääkäriedustaja

Purmonen-Merivirta Leena, vanhustyön edustaja, Naantali

Levy Sirpa, kotihoidon edustaja, (Akseli)

+

Uusitalo Markku, kokemusasiantuntija, kokouksiin osallistuva muisti-sairautta sairastavien edustaja

Hallituksen sihteerinä toimi Hanne Mansala. Yhdistyksen tilintarkastajana toimi Price Waterhouse Coopers.

Vuoden aikana toimintaa toteutettiin Muistiliiton strategisten painopisteiden mukaisesti.

Yhteiskunnallinen vaikuttaminen ja muistiasiakkaiden edunvalvontatyö ovat olleet vahvoja teemoja yhdistyksen toiminnassa. Yhdistyksen toimintaan on kuulunut asiakastyö, kehittämishankkeiden hallinnointi, yhteistyöverkostojen rakentaminen julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin kanssa sekä vapaaehtoistyön merkityksen vahvistaminen. Lisäksi yhdistys ylläpitää jo pitkät perinteet omaavaa muistiasiakkaiden kuntouttavaa päivätoimintayksikkö Tammikotia.

Toimikauden lopussa jäseniä oli 667. Uusia jäseniä liittyi vuoden aikana 65 ja yhdistyksestä erosi 45 jäsentä.

Yhdistyksen järjestötoiminta jatkui vahvana vapaaehtoisvetoisen toiminnan ansiosta. Jäsenistölle ja asiakkaille tarjottiin vapaaehtoisten järjestämää toimintaa Varsinais-Suomen eri seutukunnissa viidellä eri paikkakunnalla. Lisäksi jäsenoimikunnan järjestämät virkistystilaisuudet olivat kaikkien jäsenten käytössä.

Päättäneellä tilikaudella oli käynnissä seitsemän Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskuksen (STEA) myöntämää, Veikkauksen avustamaa toimintaa. Hanke-avustuksella rahoitettiin aikaisemmin alkaneet hankkeet Liiku ja Muista, Turvallisesti kotona ja JärjestöSote113. Uutena alkoivat Omainen muutoksessa ja Kulttuurilla minulle – hankkeet. Jatkuvalle STEA myöntämällä rahoituksella toimi Varsinais-Suomen ja Satakunnan Muistiluotsi ja Hjärningar, ruotsinkielinen toiminta. Tilikauden lopussa yhdistyksessä työskenteli 21 henkilöä.

Turun kaupungin sosiaali- ja terveyslautakunnan myöntämällä avustuksella tuotettiin ensitietokursseja, kuntouttavaa ryhmätoimintaa ja muistikuntoutusta (Tammikoti) sekä muistijumppakursseja. Lisäksi yhdistyksellä oli perinteisen järjestötoiminnan lisäksi pienimuotoisena palvelutuotantona koulutus- ja konsultaatiopalveluita.

Yhdistys on jatkanut oman jäsentiedotteensa tuottamista neljä kertaa vuodessa siitä huolimatta, että tiedotteen tuottamisesta aiheutuvia kustannuksia ei ole voitu kattaa yritysten tuella kuin osin.

Yhdistyksen kaikkien toimintamuotojen (Tammikoti, järjestötoiminta ja projektit) yhteenlasketut tuotot ovat 1281670,14€ ja menot 1263486,19€. Tulos on ylijäämäinen 18183,95€. Yhdistyksen talous pysyy edelleen vakaalla pohjalla.

Alkaneena tilikautena yhdistyksen toimintaa jatketaan muistisairaiden henkilöiden ja heidän läheistensä parhaaksi. Vuonna 2019 kehitämme viestintätapoja ja vahvistamme yhdistyksen imagoa.

Turussa 4. päivänä maaliskuuta 2019

VARSINAIS-SUOMEN MUISTIYHDISTYS R.Y.

SISÄLLYSLUETTELO

1. Yhdistyksen rooli, toiminnan perusta ja organisaatio

- 1.1. Henkilöstöhallinto ja henkilöstöpolitiikka
- 1.2. Taloushallinto

2. Järjestötoiminta

- 2.1. Toiminnan suunnittelu ja koordinointi
- 2.2. Jäsentoiminta
- 2.3 Vapaaehtoisvetoinen toiminta
- 2.4. Yleinen tiedotus ja vaikuttaminen
- 2.5. Neuvonta-, ohjaus- ja virkistystoiminta
- 2.6. Varainhankinta

3. Palvelutoiminta

- 3.1. Tammikoti, muistikuntoutus
- 3.2. Ensietokurssit
- 3.3. Kuntouttava ryhmätoiminta
- 3.4. Muistijumppakurssit
- 3.5. Palvelutuotanto: Koulutus- ja konsultaatio-toiminta

4. Kehittämistoiminta: hankkeet ja projektit

- 4.1. Liiku ja Muista
- 4.2. Turvallisesti kotona
- 4.3 Omaisena muutoksessa
- 4.4 Kulttuuria minulle
- 4.5. Hjärningar – förebyggande arbete förbättrar livskvaliteten

5. Maakunnallinen yhdistysrajat ylittävä toiminta

- 5.1. Varsinais-Suomen ja Satakunnan Muistiluotsi – asiantuntija- ja tukikeskus
- 5.2. JärjestöSotehanke 113, Varsinais-Suomi

1. YHDISTYKSEN ROOLI JA TOIMINNAN PERUSTA YLEISTÄ

Varsinais-Suomen Muistiyhdistyksen toiminta-ajatuksena on ollut alusta lähtien toimia muistihäiriöisten ja muistisairautta sairastavien henkilöiden, heidän omaistensa ja läheistensä sekä alan ammattihenkilöstön tukena. Yhdistys toimii Turun, Vakka-Suomen, Turunmaan ja Loimaan seutukuntien alueella. Toiminta-alueella on yhteensä 26 kuntaa. Laskennallisesti Varsinais-Suomen alueella asuu 5768 henkilöä, jolla on muistisairaus lievässä vaiheessa ja 11 536 henkilöä, joilla on muistisairaus keskivaikeassa tai vaikeassa vaiheessa.

Varsinais-Suomen Muistiyhdistyksen toiminnan tarkoitus määräytyy yhdistyksen säännöissä (2 §). ”Yhdistyksen tarkoituksena on toimialueellaan työskennellä dementiaa aiheuttavien sairauksien ja vaikeiden muistihäiriöiden haittavaikutusten vähentämiseksi, valvoa näistä oireista kärsivien yhteiskunnallisia, sosiaalisia ja yleisiä taloudellisia etuja ja toimia heidän omaistensa tukena.”

Ylin päätösvalta on jäsenten valitsemalla hallituksella. Kymmenhenkinen hallitus edustaa yhdistystä ja vastaa toiminnastamme lakien, yhdistyksen sääntöjen ja liiton linjausten mukaisesti. Hallituksen jäsenet toimivat luottamustehtävissä vapaaehtoisuuden pohjalta. Toiminnassa korostuu vankka kokemustieto ja monialainen asiaosaaminen. Vuonna 2018 hallituksessa on ollut mukana sosiaali- ja terveysalan eri toimipaikkojen ja oppilaitosten edustajien lisäksi myös kolme omaisedustajaa sekä muistisairautta sairastavien henkilöiden edustaja.

Muistiyhdistyksen toiminnan taustalla vaikuttavat yhdistyksen perustehtävä, muistiliiton strateginen linjaus ja ennen kaikkea toiminta-alueella asuvien asiakkaidemme tarpeet. Tavoitteenamme on olla vahva asiantuntijayhteisö. Toiminnassamme haluamme tarjota konkreettista tukea ja toimintaa yksittäiselle asiakkaalle, mutta myös vaikuttaa laajasti yhteiskunnallisessa keskustelussa.

Kuvio: Varsinais-Suomen Muistiyhdistyksen toiminnan perusta

Yhdistys toimii valtakunnallisen Muistiliiton paikallisyhdistyksenä linjaten toimintaansa myös **liiton strategian ja painopistealueiden** mukaan.

Toiminnan painopistealueet 2017–2020

1. Oman näköistä elämää ja osallisuutta
Muistiliitto edistää muistisairaana ihmisen ja läheisten oikeutta aktiiviseen elämään muistiystävällisessä Suomessa
2. Aivoterveyttä ja arjen muutoksia
Muistiliitolle tärkeitä teemoja ovat aivoterveysten edistäminen, muistisairauksien ehkäisy, tuki, hoiva ja kuntoutus kotona ja yhteisökodissa
3. Yhdessä vaikuttaen
Muistiliitto jäsenyhdistyksineen tekee vaikuttavaa yhteistyötä

1.1. Henkilöstöhallinto ja henkilöstöpolitiikka

Yhdistyksen toiminnallinen johto muodostuu Palvelu- ja kehittämisspäälliköstä ja Muistiluotsin Aluejohtajasta. Palvelu- ja kehittämisspäällikön vastuualueeseen kuuluu yhdistyksen toiminta muilta kuin Varsinais-Suomen ja Satakunnan Muistiluotsi – asiantuntija- ja tukikeskus

ja Järjestösote113 hankkeen osalta, joista vastaa Muistiluotsin Aluejohtaja. Muistikuntoutus Tammikodin käytännön toiminnasta vastaa Tammikodin vastaava ohjaaja.

Henkilöstön ammattitaito, hyvä terveys ja jaksaminen sekä toimiva työyhteisö ovat yhdistyksen toiminnan onnistumisen lähtökohtia. Työyhteisön toimivuutta ja hyvää sisäistä viestintää tuetaan säännöllisillä toimipaikkojen viikkopalavereilla ja koko henkilöstön yhteisillä kuukausipalavereilla.

Henkilökunnan työssä jaksamista on tuettu eri tavoin. Työntekijöiden työnkuva on hyvin itsenäinen ja se mahdollistaa työaikojen joustavan suunnittelun. Työnantaja on tukenut työntekijöiden mahdollisuutta omatoimiseen työkyvyn ylläpitoon liikunta- ja kulttuurisetelien avulla. Jokaisella työntekijällä on mahdollisuus säännölliseen työnohjaukseen ja ohjauksen sisältöä ja tarvetta on arvioitu säännöllisesti.

Työyhteisön yhteisiä virkistyspäiviä järjestettiin vuoden aikana kaksi kertaa. Keväisin järjestettävän työkykyä ylläpitävän virkistyspäivän teemoina on perinteisesti ollut yhdessäolon lisäksi liikunta tai ulkoilu. Vuonna 2018 päivä suuntautui Ruissalon luontoon. Vuoden toisena virkistyspäivänä vietettiin henkilökunnan yhteiset joulujuhlat.

Suunnittelu ja päätöksen teko on avointa ja ne pohjautuvat yhdessä luotuihin tavoitteisiin ja arvoihin. Työn tekemistä kuvaa ammatillisuus ja asiakaslähtöisyys.

Muistiyhdistyksen laadukas ja ammattitaitoinen palvelu edellyttää riittävää ja pysyvää henkilöstöä. Vuoden 2018 lopussa yhdistyksessä työskenteli 22 työntekijää, 16 vakituista ja 6 määräaikaista tointa. Työntekijöiden palkkauksessa pyritään resurssien mukaisesti pysyviin työsuhteisiin ja kilpailukykyiseen palkkausjärjestelmään. Toimivalla henkilöstöpolitiikalla taataan jatkossakin henkilöstön pysyvyys ja ylläpidetään yhdistyksen mainetta tavoiteltavana työnantajana.

1.2. Taloushallinto

Yhdistyksen raha-asioita on hoidettu taloussäännön mukaisesti. Taloushallinnon tehtäviä hoitivat palvelu- ja kehittämispäällikkö, Muistiluotsin aluejohtaja ja toimistosihteeri yhdessä tilitoimiston kanssa. Tilitoimisto Kaikumäki vastasi palkkahallinnosta, kirjanpidosta ja tilinpäätöksestä. Tärkein tehtävämme on ollut huolehtia varojen hallinnasta niin, että ne tulevat käytetyksi toiminnan kannalta parhaalla mahdollisella tavalla. Varsinais-Suomen Muistiyhdistyksen jäsenistö koostuu itse sairastuneista muistisairaista henkilöistä, heidän omaisistaan ja läheisistään, alan ammattihenkilöistä sekä kannattaja- ja yhteisöjäsenistä. Jäsentoiminnalla pyritään vastaamaan mahdollisimman monipuolisesti koko jäsenistön tarpeisiin.

Yhdistyksen sääntömääräinen kevätkokous pidettiin 28.3.2018 Turun Nuorten taide- ja toimintatalo Vimmassa. Puheenjohtajana toimi Anne Merta ja sihteerinä Minna Rosendahl. Sääntömääräinen syyskokous pidettiin 29.11.2018 Turun Vanhan Raatihuoneen Sinisessä salissa.

Tilintarkastajana on jatkanut PricewaterhouseCoopers Oy. Talousarvot ja tilinpäätökset käsitellään hallituksen kokouksissa ja hyväksytään jäsenistön vuosikokouksissa.

Muistiyhdistyksen pääasialliset tuotot koostuvat Veikkauksen hankeavustuksista, Turun kaupungin hyvinvointitoimialan avustuksista ja jäsenmaksuista. Lisäksi yhdistykselle tulee tuottoja pienimuotoisesta palvelutuotannosta ja varainhankinnasta. Toteuttaessamme Veikkauksen avustamaa toimintaa noudatamme rahoittajan hyväksi havaitsemia toimintamalleja.

2. JÄRJESTÖTOIMINTA

2.1. Toiminnan suunnittelu ja koordinointi

Järjestötoimen tehtävänä on huolehtia siitä, että yhdistyksen toiminta kaikilla tasoillaan tukee yhdistyksen perustehtävää ja toiminta-ajatusta. Järjestötoimi siis suunnittelee, ohjaa ja järjestää toimintaa yhdistyksen perustehtävän mukaisesti.

2.2. Jäsentoiminta

Jäsenten määrä vuonna 2018 oli 667. Uusia jäseniä liittyi 65 ja jäseniä erosi 45. Jäsenmäärä on säilynyt entisellä tasolla. Jäsenten eromäärä on edelleen pysynyt maltillisena.

Tärkeä jäsentoiminnan muoto on **tiedottaminen**. Jokaiselle jäsenelle lähetettiin neljä jäsentiedotetta, joissa kerrottiin oman alueemme toiminnasta ja palveluista. Jokainen jäsen sai myös Muistiliiton Muistilehden neljä kertaa vuodessa. Yhdistyksen toiminnasta tiedotettiin myös Twitterissä, kotisivuilla ja Facebook -sivuilla, joita päivitetään säännöllisesti.

2.3. Vapaaehtoisvetoinen toiminta

Vapaaehtoisten vetämät ryhmät mahdollistavat tasapuoliset osallistumismahdollisuudet yhdistyksen laajalla toiminta-alueella. Seutukunnallisissa alaosastoissa järjestetään vertaistoimintaa läheisille sekä kaikille avointa muistikahvilatoimintaa. Lisäksi koko jäsenistöä palvelee jäsentoimikunta, joka järjestää virkistystoimintaa ja retkiä. Muistiluotsi tukee yhdistyksen ryhmätoimintaa ohjaavia vapaaehtoisia osana maakunnallista vapaaehtoistyön kehittämis- ja tukitoimintaa.

Jäsentoimikunta vastaa koko jäsenistölle tarkoitetuista virkistysellisistä tapaamisista, joita mainostetaan jäsentiedotteissa. Jäsentoimikunnan toiminnasta vastasi vapaaehtoisena Tuula Kurki. Vuoden 2018 jäsentapaamisissa kävi yhteensä 67 henkilöä.

Jäsentapaamiset vuonna 2018:

- ❖ Maaliskuussa opastettu vierailu Turun Vesilaitosmuseoon
- ❖ Kesäkuussa lounasristeily m/s Rudolfinalla Turun saaristoon
- ❖ Syyskuussa tutustuminen SA-Int Maanpuolustusmuseoon
- ❖ Lokakuussa tutustuminen Turun Kaupunginteatterin kulissemiin
- ❖ Marraskuussa yhdistyksen joulujuhlat
- ❖ Joulukuussa retki Kaarina-Teatterin näytökseen Ylpeys ja ennakkoluulo

Muistikahvilat ja läheisten vertaisryhmät toimivat usealla eri paikkakunnalla. Vapaaehtoiset ryhmänohjaajat ovat vertaisohjaajia (itse omaishoitajina toimineita henkilöitä), alan ammattilaisia, muistikaveiteita tai muuten muistin toiminnasta kiinnostuneita henkilöitä. Vapaaehtoisten ryhmänohjaajien ansiosta ryhmiä voitiin toteuttaa usealla eri paikkakunnalla vuoden 2018 aikana.

Turun seutukunnassa toimintaa oli Turussa, Raisiossa, Kaarinassa ja Aurassa. *Turussa* toimi kevätkaudella kaksi omaisten ja läheisten vertaisryhmää, juttutuvat. Kokoontumisia järjestettiin joka toinen viikko Muistiyhdistyksen tiloissa. Iltajuttutupa jäi tauolle kevään 2018 jälkeen vähäisen kävijämäärän vuoksi. Päiväjuttutupa kokoontui keväällä 10 kertaa ja syksyllä kahdeksan kertaa. Yhteensä kävijöitä oli 113 henkilöä.

Kaarinan alaosasto tarjosi vertaistukea ja tietoa muistisairaiden omaisille ja läheisille järjestettävissä tapaamisissa viisi kertaa keväällä ja viisi kertaa syksyllä. Tapaamisissa kävi yhteensä vuoden aikana 94 henkilöä.

Raision alaosaston toiminta käynnistyi tauon jälkeen syyskaudella 2018 uusien vapaaehtoisohjaajien johdolla. Tämä vertaistukea ja tietoa muistisairaiden omaisille ja läheisille tarjoava ryhmä kokoontui syksyllä neljä kertaa, joissa yhteensä oli kävijöitä 39 henkilöä.

Auran alaosasto järjesti vuonna 2018 toimintaa viisi kertaa keväällä ja neljä kertaa syksyllä muistikahvilan merkeissä. Toiminta oli tarkoitettu kaikille muistista ja muistin toiminnasta kiinnostuneille henkilöille. Yhteensä näissä tapaamisissa kävi 85 henkilöä.

Vakka – Suomen seutukunnan alaosaston toiminta jatkui edellisten vuosien tapaan Laitilassa. Toiminta oli vertaistuellista juttutupa-toimintaa muistisairaiden henkilöiden omaisille ja läheisille.

Loimaan seutukunnan alaosastossa kokoontui muistikahvila 5 kertaa keväällä ja 3 kertaa syksyllä. Tapaamiset olivat avoimia ryhmätapaamisia muistiasioista kiinnostuneille henkilöille. Yhteensä tapaamisissa kävi vuoden aikana 59 henkilöä.

Ahaa- Aivotreeniä Yhdessä – ryhmä järjestettiin vapaaehtoisen ohjaamana sekä keväällä että syksyllä. Ryhmässä harjoitettiin aivoja kynä- paperitehtävien avulla. Ryhmä on tarkoitettu muistin toiminnasta kiinnostuneille henkilöille, joilla ei ole todettu muistisairautta. Keväällä aivotreeniryhmässä oli henkilöitä, jotka olivat olleet jo aiemmin mukana aivotreeniryhmässä. Syksyllä alkoi uusi aivotreeniryhmä ja se järjestettiin yhteistyössä Turun Tuomiokirkkoseurakunnan kanssa. Ryhmäkertoja oli vuoden aikana yhteensä 20 kpl, joissa osallistujia oli yhteensä 128 henkilöä.

Muistiaktiivit kokoontuvat säännöllisesti pohtimaan ajankohtaisia yhteiskunnallisia asioita ja ottavat kantaa itselleen tärkeisiin teemoihin. Kannanotto on tehty esim. liikunnan merkityksestä muistisairaiden yhteydessä. Ryhmässä on henkilöitä, joilla on muistisairaus sekä heidän läheisiään.

2.4. Yleinen tiedotus ja vaikuttaminen

Muistiyhdistyksellä on alueellaan kasvava rooli uusimman muistitiedon välittäjänä. Tiedotuksella voidaan vaikuttaa suuren yleisön asenteisiin, painottaa muistisairauksien ennaltaehkäisyä näkökulmaa ja korostaa muistisairauksien varhaisen diagnostiikan merkitystä. Tiedottavalla työllä voidaan vaikuttaa myös paikalliseen päätöksentekoon ja näin parantaa muistisairaiden henkilöiden ja heidän läheistensä arkea omassa kotikunnissaan.

Yleinen tiedottaminen on siirtynyt paperisen jäsentiedotteen lisäksi sosiaaliseen mediaan. Yhdistys on käyttänyt tiedotuskanavana kotisivujen lisäksi Twitteriä ja Facebook -sivuja. Yhdistyksen kotisivut perustettiin vuonna 2010 osoitteessa www.muistiturku.fi. Vierailujen määrä on kasvanut tasaisesti joka vuosi. Vuonna 2018 aloitettiin kotisivujen muutostyö, jonka tarkoituksena on parantaa tiedon saavutettavuutta ja sivujen ulkoasua.

Facebookissa tiedotettiin omien tapahtumakutsujen lisäksi uusimista muistiasioihin liittyvistä tutkimustuloksista sekä jaettiin mielenkiintoisia artikkeleita ja uutisia. Twitterissä tiedottaminen on ollut aktiivista. Projektien toiminnasta on pyritty aktiivisesti tiedottamaan myös lehdistölle ja artikkeleita julkaistiinkin useissa paikallisissa lehdistä.

2.5. Neuvonta-, ohjaus- ja virkistystoiminta

Eri kohderyhmille suunnattua neuvonta-, tuki- ja virkistystoimintaa järjestettiin yhdistyksen eri kehittämishankkeissa ja palvelutuotannossa. Näiden lisäksi asiakkaita on palveltu myös yleisen järjestötoiminnan puitteissa mahdollisimman monipuolisesti. Maakunnallinen muistineuvonta kuuluu myös Muistiluotsi – toiminnan perustehtäviin Varsinais-Suomessa ja Satakunnassa.

2.6. Varainhankinta

Yhdistyksen pääasiallinen rahoitus tulee erilaisten avustusten, myyjien palvelujen laskutuksen ja jäsenmaksujen muodossa. Myynissä ovat olleet T-paidat, avainnauhat ja heijastimet.

3. PALVELUTOIMINTA

Yhdistys haki Turun kaupungin hyvinvointitoimialalta avustusta voidakseen tarjota riittävästi tukea eri kohderyhmille Turussa. Yhdistyksen palvelutoiminta on vuonna 2018 koostunut Turun kaupungin avustamasta muistikuntoutuksesta, ensitietokursseista, kuntouttavasta ryhmätoiminnasta ja muistijumppakursseista. Lisäksi kunnat ovat ostaneet koulutustoimintaa.

3.1. Muistikuntoutus Tammikoti

Muistikuntoutus Tammikoti tuottaa ryhmämuotoista kuntoutusta asiakkaille, joiden muistisairaus on varhais- tai keskivaiheessa. Muistikuntoutusta toteutetaan Turussa ennaltaehkäisevien palveluiden alla. Toiminta on tavoitteellista perustuen asiakkaan tarpeisiin ja sen pohjalta tehtyyn kuntoutussuunnitelmaan. Ryhmämuotoisella kuntoutuksella tuetaan asiakkaan kotona asumista, elämänlaadun ylläpysymistä ja kohentumista.

Asiakkaat ohjautuvat Tammikotiin Turun kaupungin muistikuntoutuskoordinaattorin kautta. Lisäksi muistikuntoutusjonoon ohjasivat kotihoito, muistipoliklinikka tai muu yhteistyötaho, kuten Muistiyhdistyksen muistineuvojat, arvioidaan asiakkaan soveltuvuuden kuntouttavaan päivätoimintaan voimassa olevin kriteerein. Tammikodissa jatkuivat aiempaan tapaan päivätoiminnan aloitusvaiheessa tehtävät kotikäynnit. Kotikäynneillä tehdään toimintakykyarvio, laaditaan yhdessä asiakkaan ja omaisen kanssa kuntoutussuunnitelma, annetaan tietoa kuntouttavasta päivätoiminnasta ja tarvittaessa palveluohjausta. Myös kodin turvallisuutta arvioidaan tarvittaessa ja ohjataan mm apuvälinehankinnoissa.

Tammikodissa työskenteli vuonna 2018 vastaava ohjaaja, kolme ohjaajaa (ja avustava ohjaaja työllistämistuella sekä palkattuna). Vastaava ohjaaja teki puolet työajasta asiakas- ja kehittämistyötä. Toiseen puoleen sisältyivät muun muassa Tammikodin hallinnolliset- ja lähiesimiestehtävät, omaisten palveluohjaus, kotikäynnit ja yhteydenpito yhteistyötahoihin. Työnkuvaan kuului vuonna 2018 lisäksi yhdistyksen palvelutuotannosta omaisten ensitietokurssin toteutus sairastuneiden henkilöiden läheisille. Tammikodin kolme ohjaajaa vastasivat kokopäiväisesti ryhmätoiminnan toteuttamisesta ja suunnittelusta. Avustava ohjaaja vastasi ruokahuollosta, päivittäissiivouksesta sekä asiakkaiden yksilöllisestä ohjauksesta päivittäistoimissa.

Asiakkaat osallistuivat päivän aikana kolmeen pienryhmään, jotka sisälsivät fyysistä ja kognitiivista harjoittelua, kädentaitoja ja keskustelua. Asiakkaat harjoittivat taitojaan myös osallistumalla arjen toimintoihin, kuten kaupassa käyntiin, keittiö- ja pihatöihin. Yhteisryhmissä tuettiin sosiaalista toimijuutta, osallisuudentunnetta ja vuorovaikutusta. Asiakastyötä ja toimintaa ovat tukeneet yhteistyö omaisten, kotihoidon, päivätoiminnan koordinaattorin ja muistikoordinaattorien kanssa.

Kehittämisalueina olivat 2018 muun yhteistyö omaisten sekä muiden yhteistyötahojen kanssa. 2018 aloitettiin kuntoutussuunnitelmien seuranta ja vaikuttavuuden arviointi järjestelmällisesti yhdessä omaisten kanssa. Muistikoordinaattorien kanssa sovittiin yhteistyöstä arviointimenetelmien suhteen. Kognitiivisen harjoittelun kehittämistyötä jatkettiin ja uutena menetelmänä asiakkaat aloittivat tietokoneiden ja verkkopalveluiden käytön harjoittelun.

Tammikoti on vuodesta 1990 toiminut muistisairaiden henkilöiden päivätoimintapaikkana muodostaen tärkeän osan muistiasiakkaiden ja heidän perheidensä avohuollon palveluja. Tammikoti toimii Turun kaupungin toiminta-avustuksen turvin. Tammikoti on avoinna ympäri vuoden jokaisena arkipäivänä. Toimintaan osallistui vuoden 2018 aikana noin 70 eri asiakasta. Asiakkaiden kuljetuksesta huolehti vuonna 2018 Turun kaupungin logistiikka sekä Turun Taksiasema Oy.

TAMMIKODIN PÄIVÄRYTMI

8.30-9.30 ASIAKKAAT SAAPUVAT

ORIENTOITUMINEN PÄIVÄÄN, KAIKKI ASIAKKAAT MUKANA

9.30 – 10.00 AAMUPALA

10 – 10.30 KATSAUS PÄIVÄN UUTISIIN. KAIKKI ASIAKKAAT MUKANA

10.30 JAKAANTUMINEN PIENRYHMIIN

11.15-12.00 RYHMÄTOIMINTA JATKUU ERI TILASSA

12.00- 13.00 LOUNAS

13.00 – 13.30 YHTEINEN HETKI OLOHUONEESSA

13.30 RYHMÄTOIMINTA JATKUU PIENRYHMISSÄ

14.00 KAHVI JA PÄIVÄN YHTEENVETO

14.30 KOTIINLÄHTÖ

3.2. Ensietokurssit

Muistisairaiden henkilöiden ensietokurssien kohderyhmänä ovat henkilöt, joilla on diagnosoitu varhaisvaiheen muistisairaus. Kurssit on tarkoitettu henkilöille, jotka haluavat keskustella tilanteestaan muiden samankaltaisessa tilanteessa olevien kanssa ja valmistautua tulevaan. Kyseessä on tietopuolinen kurssi, jossa muistisairaudesta keskustellaan pienessä ryhmässä. Kurssille hakeudutaan ilmoittautumalla kurssinvetäjälle. Kurssin kesto on 5 x 1½ tuntia.

Kursseilla käsiteltävät teemat ovat:

- Sairaus tuo uusia haasteita
- Millaista sairautta sairastan?
- Miten elän sairauden kanssa?
- Energiaa liikunnasta ja ruokavaliosta
- Omat voimavarani

Vuonna 2018 järjestettiin kaksi sairastuneiden ensietokurssia, osallistujia oli yhteensä 15.

Omaisten ensietokurssit on tarkoitettu henkilöille, joiden läheisellä on diagnosoitu varhaisvaiheen muistisairaus. Kyseessä on tietopuolinen, keskusteleva ja vuorovaikutteinen kurssi muistisairauksista sekä niiden vaikutuksista jokapäiväiseen elämään. Kurssi tarjoaa tietoa myös palveluista ja tukimuodoista. Kaikilla kerroilla varataan aikaa kysymyksille ja luentoihin liittyvälle keskustelulle. Kursseilla käsitellään seuraavia asioita:

- Muistisairaudet ja niiden lääketieteellinen hoito
- Muistisairauden kohtaaminen läheisessä
- Arki muistisairaana ihmisen rinnalla
- Kotihoitoa tukevat palvelut ja taloudelliset tukimuodot
- Omat voimavarani

Vuonna 2018 järjestettiin kaksi omaisten ensitietokurssia, osallistujia oli yhteensä 26.

Molemmille kursseille hakeudutaan ilmoittautumalla kurssinvetäjälle. Kursseilla luennoivat yhdistyksen työntekijöiden lisäksi ulkopuoliset asiantuntijat, mm. neurologi ja neuropsykologi.

3.3. Kuntouttava ryhmätoiminta

Yhdistys on kaupungin avustuksella tarjonnut turkulaisille muistisairautta sairastaville henkilöille ja heidän omaisilleen mahdollisuutta osallistua **pariskuntana kuntouttavaan ryhmätoimintaan**. Ryhmän aikana toteutetaan sekä kaikille yhteistä toimintaa, että erillistä toimintaa sairastuneille ja omaisille. Tavoitteena on ylläpitää toimintakykyä sekä tarjota vertaistukea sairauden edetessä. Ryhmiä vetää kaksi ammattihenkilöä.

3.4. Muistijumppakurssit

Muistiyhdistys järjesti Turun kaupungin rahoittamana vuonna 2018 neljä muistijumppakurssia. Kolme kurssia pidettiin Turun kaupungin pääkirjastossa ja yksi kurssi palvelutalo Kotikunnaksen tiloissa. Näillä neljällä kurssilla oli mukana yhteensä 63 osallistujaa. Kurssi koostui seitsemästä 1,5 tunnin tapaamisesta, joiden teemoja olivat: Muistin toiminta, liikunnan, ravinnon, unen, sosiaalisen kanssakäymisen ja muistelun merkitys aivoterveydelle, muistikeinot ja oppimismenetelmät sekä tietoa Turun muistipolusta.

Jokaiseen kurssitapaamiseen sisältyi tietoiskun lisäksi keskustelua, muistiharjoituksia ja kotitehtäviä. Osallistujat kokivat kurssien antaneen heille hyödyllistä tietoa oman aivoterveystietämisestä sekä mukavaa yhdessäoloa. Kurssisisältöä pidettiin monipuolisena ja kiinnostavana ja kurssiaikataulua sopivana.

3.5. Palvelutuotanto: Koulutus- ja konsultaatiotoiminta

Varsinais-Suomen Muistiyhdistys pyrkii palvelemaan asiakkaitaan mahdollisimman monipuolisesti. Koska kaikkiin toimintamuotoihin ei ole mahdollista saada yleistä ulkopuolista rahoitusta, osa toiminnoista on tuotteistettu ja palvelua tarjotaan maksullisena.

Myytävistä palveluista peritään tuottamisesta aiheutuneet todelliset kulut eli mitkään myydyistä palveluista eivät tuota yhdistykselle voittoa tai tappiota. Yhdistys ei osallistu kilpailutuksiin, vaan myytävillä palveluilla paikataan mahdollisia alueellisia palveluvajeita. Kaikki myytävät palvelut ovat sisällöltään yhdistyksen perustehtävän ja sääntöjen mukaisia.

Varsinais-Suomen Muistiyhdistys tukee sosiaali- ja terveydenhoitoalan ammattihenkilöstöä ja opiskelijoita mm. koulutuksen ja konsultaation keinoin. Tärkeä ammattihenkilöstön kouluttamisen ja konsultaation muoto on eri hoitoyksiköiden ja yhteisöjen maksullinen räätälöity koulutus, jossa sisältö määritellään tarkasti kohderyhmän omien tarpeiden mukaan.

Vuonna 2018 koulutettiin mm. seuraavista aiheista:

- Kohtaaminen ja vuorovaikutus muistiasiakkaan kanssa
- Muistiasiakkaan kuntoutumista/toimintakykyä tukeva työtap
- Muistiasiakkaan käyttäytymisen muutokset

Lisäksi yhdistys tarjoaa maksullisia aivoterveyttä ja muistisairauksia käsitteleviä luentoja.

4. KEHITTÄMISTOIMINTA: HANKKEET JA PROJEKTIT

Varsinais-Suomen Muistiyhdistys toteuttaa perustehtävänsä myös kehittämistoiminnan avulla. Avustusten turvin toimivat projektit täydentävät kuntien palvelujärjestelmää, ja siten väestön hyvinvointia ja elämänlaatua. Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus (STEA) on sosiaali- ja terveysministeriön yhteydessä toimiva itsenäinen valtionapuviranomainen, joka hallinnoi Veikkauksen Oy:n pelituotoista sosiaali- ja terveysjärjestöjen yleishyödyllisiin, terveyttä ja hyvinvointia edistäviin hankkeisiin kohdistuvia avustuksia.

Vuonna 2018 oli käynnissä seitsemän Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskuksen (STEA) myöntämää, Veikkauksen avustamaa toimintaa. Hanke-avustuksella rahoitettiin aikaisemmin alkaneet hankkeet Liiku ja Muista, Turvallisesti kotona ja JärjestöSote113. Uutena alkoivat Omainen muutoksessa ja Kulttuurilla minulle – hankkeet. Jatkuvalle STEA myöntämällä rahoituksella toimi Varsinais-Suomen ja Satakunnan Muistiluotsi ja Hjärningar, ruotsinkielinen toiminta.

STEA valvoo avustusten käyttöä. Valvonnalla varmistetaan, että avustuksensaajat käyttävät avustuksen siihen tarkoitukseen, mihin se on myönnetty, toteutuneet kulut vastaavat avustuspäätöstä ja avustusehtoja ja lakia raha-automaattivastuksista noudatetaan. Varsinais-Suomen Muistiyhdistys on toteuttanut RAY:n avustuksilla projekteja jo 1990-luvun alusta lähtien.

2018 käynnissä olevat toiminnot Veikkauksen tuella
Omaisena muutoksessa (2018 – 2021)
Kulttuurilla minulle (2018 – 2021)
Turvallisesti kotona (2016 – 2018)
Hjärningar (jatkuva rahoitus)
Muistiluotsi (jatkuva rahoitus)
Liiku ja Muista (2015–2018)
Päättyneitä RAY avustuksia
"Hjärningar". Förebyggande arbete för att förbättrar den svenskspråkiga arbetande befolkningens hjärnhälsa ... (2014-2016)
"Vapaaehtoiset avustajat muistiasiakkaille". Vapaaehtoisten rekrytointiin ja kouluttamiseen. ... (2011–2015)
Dementoituvan henkilön ja omaishoitajan kuntoutumiseen (Aktiivinen arki) (2009–2013)
Varhaisvaiheen ensitietoon ja tukeen (2009–2011)
Muistihäiriö- ja dementiatyön asiantuntija- ja tukipalvelukeskuksen perustamiseen (MuistiLuotsi) (2007–2011)
Dementiaan liittyvien käytösoireiden hallintaan ja perheen tukemiseen (Kotona pidempään) (2008–2010)
Dementiasairauksien ennaltaehkäisevään toimintaan (Huolehdi muistiasi) (2006–2008)
Dementian varhaisvaiheen tukimallin kehittämiseen (2005–2007)
"Elämää ensitiedon jälkeen". 2004–2007
Muistihäiriöosaamisen kehittämiseen palvelualoille (2003–2005)
Vertaistukeen dementoituvan henkilön omaiselle (2000–2002)
Dementian varhaisvaiheen tukimallin kehittämiseen (2001–2004)
Ensitietoon ja vertaistukeen varhaisvaiheen dementiapotilaille (2000–2001)
Dementoituneen viikonloppuhoitoon (1999–2001)
Dementianeuvojaprojektiin

4.1. Liiku ja muista (2015 - 2018)

Liiku ja muista – projektin päätavoitteena oli muistiasiakkaan, hänen omaisensa ja ikääntyvän väestön liikunnallisten osallistumismahdollisuuksien vahvistaminen yhteistyössä urheiluseurojen, paikallisten järjestöjen ja kuntien liikuntatoimien kanssa. Vuoden 2018 lopussa päättyneen projektin toiminta-alueena oli Varsinais-Suomi ja siinä työskenteli kaksi työntekijää, joilla oli työsuorituksia myös muihin yhdistyksen toimintoihin.

Projektin toimintamuotoja vuoden 2018 aikana olivat:

- Liiku ja Muista – peruskoulutukset, 3 kpl/70 osallistujaa. Koulutetut toimivat mm. liikuntaryhmien ohjaajina, vertaisliikuttajina, harrastuskavereina ja ulkoiluystävinä.
- Liiku ja Muista – tutor koulutus, 2 kpl/57 osallistujaa. Tutorit toimivat muiden vapaaehtoisten tukena ja muistiasioiden tiedonvälittäjinä toimintaympäristöissään.
- Muistiasiakkaiden parissa vapaaehtoisina toimivien koulutus- ja kiitosristeily, 50 osallistujaa.
- Eri yhdistysten jäsenille muistiin, aivoterveysten sekä muistiystävälliseen asenteseeseen liittyvät luennot, 6 kpl/360 osallistujaa.
- Varhaisvaiheen muistiasiakkaiden kuntosalitoiminta Turussa.
- Infopisteet ikääntyneiden liikunta- ja messutapahtumissa, 14 kpl/576 osallistujaa.
- Kunnolla toimiva arki -oppaan työstäminen.
- Liikuntapolku-mallin työstäminen ja levittäminen.

Projektin tulokset ja vaikutukset:

Muistiasiakkaiden liikuntatoiminnassa mukana olleilta saadun palautteen perusteella liikuntaryhmä toi osallistujille iloa, mahdollisuuden osallisuuteen, fyysisen kunnon ylläpitämiseen ja vertaistukeen lisäten sekä osallistumismotivaatiota että -mahdollisuuksia. Saatujen kokemusten mukaan muistisairaita henkilöitä saadaan motivoitua

osallistumaan liikuntatoimintaan henkilökohtaisten yhteydenottojen, muistutusten sekä ryhmässä tapahtuvan intensiivisen huomioinnin ja ohjauksen avulla.

Eri yhdistysten ikääntyneille jäsenille pidetyistä liikuntaan kannustavista tietoisuudesta saadun palautteen perusteella tieto herätti osallistujia pohtimaan oman aivoterveystensä hoitamista. Saamansa tiedon ansiosta he tunnistavat paremmin aivoterveysteen liittyvät riskit ja sen vaikutuksesta ovat motivoituneempia tekemään aivoterveystään lisääviä valintoja elämäänsä. Tietoisuudessa annetun muistiongelmien ja muistisairauteen sairastuneen henkilön kohtaamiseen liittyvän tiedon vaikutuksesta he pystyvät tukemaan ryhmänsä jäseniä mahdollisen muistisairauden kohdatessa.

Projektityhteistyön käynnistäminen liikuntaseurojen kanssa ei onnistunut, mutta kuntien ja yhdistysten ikääntyneiden liikuntaa järjestävien tahojen kanssa tehdyn yhteistyön myötä tietoisuus muistiasiakkaiden määrästä ja liikuntatarpeesta lisääntyi. LiMu-koulutusten tuloksena kunnissa ja yhdistyksissä löytyy nyt muistiasiakkaan liikunnan erityispiirteitä ymmärtäviä vapaaehtoistoimijoita. Koulutuspalautteiden perusteella ymmärrys muistisairauksiin sekä muistiasiakkaan motivointiin ja kohtaamiseen liikuntatilanteissa lisääntyi. Tämän tuloksena muistiasiakkaan ohjaaminen ja tukeminen ryhmässä on helpompaa ja kynnyksellä ottaa heitä mukaan liikuntatoimintaan on madaltunut.

Liikuntatoimijat tunnistavat ja ymmärtävät nyt paremmin muistisairaiden henkilöiden kykyä ja voimavaroja harrastaa liikuntaa. Usean kunnan liikuntapalveluissa on mietitty edellytyksiä ja keinoja muistiasiakkaiden liikunnallisten osallistumismahdollisuuksien parantamiseksi. Liiku ja Muista -projektissa laaditun Liikuntapolku-mallin avulla eri tahojen toimijoiden on helpompaa huomioida muistiasiakkaille sopivia liikuntapalveluja kunnissa. Mallin avulla voidaan myös helposti tunnistaa muistisairaudesta eri vaiheissa olevien asiakkaiden liikuntapalvelujen kehittämistarpeita.

4.2. Turvallisesti kotona (2016 - 2018)

Turvallisesti kotona -projektin päätavoitteena on muistiasiakkaiden arjen turvallisuuden lisääminen ja turvallisuuden tunteen vahvistuminen kotona. Projektin toiminta-alueena on Varsinais-Suomi ja siinä työskentelee kaksi päätoimista työntekijää, pelastusalan asiantuntija sekä muistiohjaaja. Vuoden aikana pelastusalan asiantuntija tehtävissä ollut työntekijä vaihtui.

Projektin yhteistyökumppaneita ovat Confianta Oy, Länsi-Suomen Pelastusalan Liitto, Perusturvakuntayhtymä Akselin kotihoito, Suomen Omakotiliitto, Suomen Palopäälystöliitto, Varsinais-Suomen pelastuslaitos sekä Varsinais-Suomen ja Satakunnan Muistiluotsi. Kehittämistyöryhmä kokoontui vuoden aikana kaksi kertaa.

Projektin toimintamuodot vuoden 2018 aikana ovat olleet:

- Luennot ja tietoiskut yleisölle
- Pelastuslaitoksen ja julkisen sektorin kotihoidon yhteiset kotikäynnit
- Info – pisteet
- Luennot ja tietoiskut kotona työskenteleville ammattihenkilöille
- Omaisille suunnatut tietoiskut ja neuvonta
- Turvalaukun apuvälineiden esittelyä eri tilaisuuksissa

Projektin Tulokset ja vaikutukset:

Muistiasiakkaiden omaisten tiedon määrä kodin turvallisuuteen liittyen on lisääntynyt. Lisää tietoa on saatu mm. riskitekijöistä, apuvälineistä ja lisätiedon lähteestä. Omaiset ja vapaaehtoistoimijat ovat osallistuneet myös alkusammutuskoulutukseen. Omaisten ja läheisten kertoman perusteella he myös pyrkivät tekemään turvallisuutta lisääviä muutoksia kotona.

Ikäihmiset ovat ottaneet muisti ja turvallisuus tiedon vastaan hyvin ja heränneet pohtimaan omaa turvallisuuttaan. Tiedon määrä on lisääntynyt ja asiasta on herännyt keskustelua eri ryhmissä. Motivaatio tehdä konkreettisia muutoksia omassa tai läheisen kotiympäristössä on herännyt etenkin turvallisuuteen liittyvien apuvälineiden myötä.

Toimintaan osallistuneiden ammattihenkilöiden käsitys turvallisesta kodista ja siitä, miten pienillä muutoksilla voidaan vaikuttaa, on kirjastunut. Myös ilmoitusvelvollisuus ja itsemääräämisoikeuteen liittyvät seikat ovat herättäneet keskustelua ja pohdintaa.

Muistiasiakkaiden arjen turvallisuudesta vastaavien tahojen yhteistyö on onnistunut ja keskinäinen keskustelu on ollut avointa. Yhteiset tapaamiset ja ajatusten jakaminen ovat madaltaneet kynnystä ottaa yhteyttä puolin ja toisin. Yhteiset keskustelut ovat rikastuttaneet ja avanneet ajatusmaailmaa ja ymmärrys muistiasiakkaan palveluketjusta on lisääntynyt.

Eri toimijoita on saatu mukaan keskusteluun ja yhteistyötä on tehty mm. taloyhtiöiden hallitusten ja kiinteistöliiton kanssa. Vuonna 2019 keskitytään edelleen tavoittamaan vapaaehtoiset toimijat ja muistiasiakkaiden omaiset ja läheiset sekä juurruttamaan toimintamalleja.

4.3. Omaisena muutoksessa (2018–2020)

Omaisena muutoksessa-hankkeen tausta-ajatuksena on että, muisti-sairaus vaikuttaa koko muistiasiakkaan lähipiiriin. Läheisten tuen- ja tiedon saannin tarpeet korostuvat erityisesti muutos- ja kriisitilanteis-sa, kuten diagnoosin saaminen tai ympärivuorokautiseen hoitoon siirtyminen.

Hanke käynnistyi elokuussa 2018. Toiminta-alueena on Varsinais-Suomi, jonka kunnista Kaarina ja Paimio ovat tehneet hankeyhteis-työtä koskevan sopimuksen. Hankkeessa työskentelee kaksi pää-toimista työntekijää. Syksyn 2018 aikana toimintaa suunniteltiin ja käynnistettiin tapaamalla hankkeen kanssa aiesopimuksen tehneitä eri tahojen yhteistyökumppaneita sekä tutustumalla erilaisiin tiedon-saantikeinoihin ja -tapoihin.

Omaisena muutoksessa-hankkeen päätavoitteena on muistiasiak-kaan läheisen tukeminen tiedonsaannin keinoin. Keskeisiä toiminta-muotoja hankkeen aikana tulevat olemaan tiedon jakaminen muisti-asiakkaan läheisille, uusien viestintämuotojen ja digitaalisten palve-luiden kehittäminen sekä käytettävyyden kokeileminen eri yhteistyö-tahojen kanssa. Lisäksi halutaan kehittää ympärivuorokautiseen hoi-toon siirtyvien muistiasiakkaiden läheisten vertaistuen muotoja hoi-toyksiköiden käyttöön.

Hankkeessa tavoiteltavia tuloksia:

- Läheisten tukeminen ja tiedon tarpeen huomioiminen lisääntyvät muistisairauden eri vaiheissa.
- Muistiasiakkaan läheisten tueksi otetaan käyttöön uusia digi-taalisia toimintatapoja, jolloin tiedonsaanti mahdollistuu ajasta ja paikasta riippumatta.
- Muistiasiakkaan siirtyessä ympärivuorokautiseen hoitoon, hoi-toyksikössä huomioidaan myös läheisiä ja käytössä on läheis-ten hyvinvointia tukevia keinoja.

- Verkosta löytyy helposti matalan kynnyksen yhteydenotto-mahdollisuus sekä selkokielistä läheisten tarpeita vastaavaa materiaalia.

Toiminta Omaisena muutoksessa-hankkeessa syksyn 2018 ai- kana:

- Aiesopimuksen tehneiden eri tahojen yhteistyökumppaneiden tapaaminen, tarpeiden kartoitus ja yhteistyömuotojen suunnit-telu.
- Erilaisten digitaalisten tiedonsaantikeinojen kartoitus sekä nii-den käytettävyyteen tutustuminen.
- Muistiasiakkaiden läheisille suunnatun muistitiedon saantiin liittyvän kyselyn suunnittelu.
- Muistiasiakkaan läheisille suunnatun puhelimitse tapahtuvan neuvonta- ja tukipalvelun suunnittelu yhdessä Trinitas - lääkä-ritalon kanssa.
- Yhteistyön aloittaminen Memocate Oy:n kanssa muistiasiak-kaiden läheisten tiedonsaantiin liittyvän materiaalipaketin ke-hittämiseksi.

4.4 Kulttuuria minulle (2018–2021)

Hankkeen päätavoitteena on ikääntyvien muistiasiakkaiden (muisti-sairautta sairastavien tai muistinsa heikentyneeksi kokevien ihmisten) osallisuuden ja hyvinvoinnin kokemuksen vahvistaminen taiteen ja kulttuurin keinoin. Hankkeessa kehitetään yhdessä kulttuurialan toimijoiden kanssa uusia toimintatapoja ja tuotetaan kohderyhmälle suunnattuja matalan kynnyksen kulttuuritapahtumia. Lisääntyvin sosiaalisin kontaktein sekä omaisia ja läheisiä osallistamalla lisätään aktiivisuutta ja toimijuutta kohderyhmän arkeen.

Toiminta-alue on hankkeen alussa Turku, Kemiönsaari, Parainen, Loimaa ja Uusikaupunki. Toimintavuosien aikana aluetta laajennetaan siten, että vuoden 2021 loppuun mennessä toimintaa on järjestetty ainakin kertaluontoisesti jokaisessa yhdistyksen toiminta-alueen kunnassa.

Yhteistyökumppaneina hankkeessa on mukana sosiaali- ja terveysalan toimijoita, etsivää ja löytävää työtä tekeviä toimijoita, kulttuurialan toimijoita, museoita sekä eri järjestöjä. Elämänote -avustusohjelman myötä hanke on mukana kaikkien sen hankkeiden yhteisessä verkostossa.

Hanke käynnistyi 1.8.2018 yhden työntekijän voimin. Yhteistyökumppaneiden tapaaminen ja konkreettisen yhteistyön pohdinta oli keskeisintä syksyllä 2018. Yhteistyökumppaneina on mukana jo hankehakemusvaiheessa aiesopimuksen kirjoittaneita tahoja sekä syksyn aikana mukaan lähteneitä tahoja. Hankkeesta tiedotettiin syksyllä muun muassa Varsinais-Suomen muistikoordinaattoreille sekä Turun seutukunnan kulttuurisihteereille.

Kevääksi 2019 suunniteltiin 10 viikon mittaiset (1 x viikossa) ryhmätoimintajaksot Uuteenkaupunkiin, Loimaalle sekä Kemiönsaarelle. Syksyn toiminnassa huomioitiin Aivoviikko PopUp -kahviloin. Vanhustenviikolla työntekijä osallistui Kemiönsaarella alkaneen SPR:n

ystävätoiminnan koulutukseen. Armas-festivaali -viikolla hanke kutsui Muistiluotsin Hyvät tyypit! -ryhmäläiset Turun Taidemuseon senioripäivän opastetulle kierrokselle.

Yhteistyönä museokeskuksen kanssa suunniteltiin sisältöä Menneisyyden taikalaatikko -projektiin. Turun muistikoordinaattoreiden asiakkaiden sekä Tammikodin päivätoiminnassa kävijöiden haastattelujen perusteella kartoitettiin millaiset asiat menneiltä vuosikymmeniltä ihmisiä kiinnostavat. Vastausten perusteella suurennettiin ja tulostettiin valokuvia teema-alueittain. Kuvat on tarkoitettu jatkossa kotihoiton käyttöön.

Loppuvuodesta rekrytoitiin toinen työntekijä, joka aloitti työskentelyn 2.1.2019. Vuonna 2019 aloitetaan ryhmätoimintaa syksyllä 2018 suunnitellun aikataulun mukaan, kulttuurialan työntekijän tuottaessa sisältöä. Toiminta- ja yhteistyömuotoja kehitetään koko ajan ja suunnitellaan syksyn 2019 sekä kevään 2020 toimintaa. Hankkeen ohjauksryhmän kokoontumiset aloitetaan maaliskuussa.

Kulttuuria minulle (2018–2021) -hanke on osa STEA:n Elämänote -avustusohjelmaa, jonka avulla tuetaan ikäihmisten osallisuutta ja kotona asumista.

4.3. Hjärningar – Förebyggande arbete förbättrar livskvaliteten

Huvudmålsättningen för Egentliga Finlands Minnesförening rf:s svenskspråkiga verksamhet Hjärningar (Ak) är att främja:

- den svenskspråkiga befolkningens hjärnhälsa och
- välbefinnandet för personer med en minnessjukdom och deras anhöriga/ närstående.

Delmål (förkortat):

- Samarbetet mellan svensk (två) språkiga enheter som arbetar med minnesfrågor främjas och nätverksarbetet fördjupas. I samarbete utvecklas servicen.
- Tillgången till service, handledning, information och material stärks.
- Pensionärernas och arbetsföras kunskap, intresse och motivation för att främja den egna och närståendes hjärnhälsa ökar. Frivilligas andel ökar.

Verksamheten riktar sig till de svenskspråkiga i Finland, både lokalt i Åboland och nationellt. Målgrupperna är personer i arbetsför ålder (både inom och utanför arbetslivet), seniorer, personer med en minnessjukdom och deras närstående, frivilliga samt yrkespersoner och studerande. Det är viktigt att ordna jämnt fördelad verksamhet lokalt nära befolkningen. Personalstyrkan var 1 ½.

Verksamhet under år 2018:

- Infopunkter, förverkligade både öppna för alla och på arbetsplatser. Totalt 7 st. med 176 personer, varav 66 seniorer.
- Pop Up caféer, 3 st. med 53 deltagare, varav 24 seniorer.
- Kurser i hjärnhälsa, 1 kurs med 4 deltagare, alla seniorer via uppsökande verksamhet i samarbete med övriga aktörer.
- Slogan för hjärnhälsa: Knoppen är toppen – Tänk på din hjärna
- Handledning och rådgivning, även Minneslinjen.
- Närståendecaféer, 3 i Åbo, 3 på Kimitoön. Totalt 20 deltagare.

- Temaföreläsningar och olika evenemang
3 föreläsningar/ tema främst vårdvilja/ hjärnhälsa; 294 deltagare, varav 261 seniorer; Åbo sv. pensionärer, Må Bra dagar, Åbo Akademi. 2 infotillfällen; 24 deltagare, varav 14 seniorer.
- Samarbete och nätverksarbete med yrkespersoner både lokalt och nationellt.
Samarbete med t.ex. Folkhälsan, Röda Korset, Församlingar, kommuner. Planering och förverkligande av verksamhet. Elektronisk info till yrkespersoner flera gånger per år. Nationella gruppen, som består av yrkespersoner från samarbetspartnerna i hela Svenskfinland, sammankom 2 ggr. Deltagande i ALVA-verksamheten. 2 möten under året. Minnesvänligt seminarium i Vasa, föreläsning för 93 personer varav 24 seniorer.
Studerande inom soc. och hv (23 delt.) nåddes vid 2 tillfällen. Samarbetet med Tutorerna (frivilliga) vid Novia i Åbo inleddes.
- Svenskspråkigt material, översättningar. Föreningens svensk-språkiga hemsida öppnades. Översättningar och textkontroller både internt och externt. Behovet ökade under året.

Verksamheten har olika tyngdpunktsområden varje år och formas även enligt målgruppernas feedback och behovet.

De kvantitativa målsättningarna nåddes; 300 seniorer, 100 personer i arbetsför ålder, Infopunkter + 3 Pop Up caféer – sammanlagt 100 deltagare. 2 kurser i hjärnhälsa eftersträvades, men en förverkligades. Även ramarna för samarbetet med yrkespersonerna nåddes. Hjärningar Ak har, som en fortsättning på projektiden, etablerat sig. Verksamheten har blivit flexibel, bestående och mera känd både lokalt och nationellt. Hjärningar har t.ex. nationellt kontaktats i både handlednings- och översättningsfrågor. Feedback samlades av målgrupperna för att se resultat och utveckla verksamheten. Under året planerades frivilligarbetet på nytt och riktades till YH Novias tutorverksamhet i Åbo.

5. MAAKUNNALLINEN YHDISTYSRAJAT YLITTÄVÄ TOIMINTA

5.1. Varsinais-Suomen ja Satakunnan Muistiluotsi – asiantuntija- ja tukikeskus

Muistiluotsi toimii STEA:n pysyvällä Ak-rahoituksella ja on osa valtakunnallista Muistiliiton koordinoimaa asiantuntija- ja tukikeskusverkostoa. Varsinais-Suomen ja Satakunnan Muistiluotsi toimii kahden maakunnan alueella ja Salon, Porin seudun, Rauman seudun ja Kankaanpään seudun Muistiyhdistykset ovat mukana yhteistyökumppaneina. Varsinais-Suomessa toimintaa on järjestetty jo yhden toista vuoden ajan, Satakunnassa 2018 oli toiminnan kuudes vuosi.

Muistiluotsien yhteisen laatulupauksen mukaisesti Muistiluotsin tehtävänä on varmistaa maakunnassaan, että muistisairaatt ja heidän perheensä saavat:

- riittävästi tietoa muistisairauksista
- ohjausta ja neuvontaa näihin liittyvistä palvelu- ja tukimuodoista
- mahdollisuuden osallistua heille tarkoitettuihin, arkea helpottaviin toimintoihin.

Muistiluotsit toimivat maakunnassaan sen puolesta, että muistisairaalla ja hänen perheellään olisi mahdollisuus vaikuttaa ja osallistua täysivaltaisena jäsenenä omassa toimintaympäristössään.

Asiakastyöstä eli muistiasiakkaille ja heidän läheisilleen suunnattua palveluista tärkeimpänä mainittakoon matalan kynnyksen muistineuvonta ja tuki. Kohderyhmänä olivat niin omasta muististaan huolestuneet kuin jo muistisairauden diagnoosin saaneet henkilöt ja heidän omaisensa ja läheisensä. Henkilökohtaisen tuen muotoina olivat mm. puhelinneuvonta, koti- ja toimistokäynnit ja kiertävät muisti-infopisteet. Lisäksi Muistiluotsi järjestää toiminnallisia ja vertaistuellisia ryhmiä sekä muistisairaille että heidän läheisilleen sekä tukee samalla myös vapaaehtoisten ohjaamia ryhmiä.

V. 2018 asiakastyöhön liittyviä henkilökohtaisia puheluita oli 1160 kpl ja henkilökohtaisia tapaamisia 415 kpl. Lisäksi muistineuvojat vastasivat osaltaan valtakunnallisen Muistineuvo-puhelinpalvelun neuvontapäivystyksistä. Vuoden aikana kokoontui erilaisia ryhmiä Muistiluotsin työntekijän ohjaamana 133 kertaa ja muita muistisairaille ja heidän läheisilleen suunnattuja tapahtumia ja toimintoja oli 105 kpl.

Muistiluotsi **tukee myös vapaaehtoistoimintaa**. Tuen piirissä on Muistiyhdistysten paikallista ryhmämuotoista vapaaehtoistoimintaa, mm. muistiyhdistysten alaosasto- ja juttutupatoimintaa, aivotreeniryhmä, vapaaehtoisten järjestämä virkistys ja muistikahvilat. Lisäksi Muistiluotsi ylläpitää MuistiKaVeRi-toimintaa yhteistyössä Lounais-Suomen Avustajakeskuksen kanssa.

Vapaaehtoistyön tukeen liittyviä tapahtumia ja toimenpiteitä oli 47 kpl ja näistä heille suunnattuja koulutustapahtumia tai infotilaisuuksia oli 30 kpl. Vuoden 2018 lopussa Muistiluotsin tuen piirissä oli 141 aktiivista vapaaehtoista. Muistiluotsin työntekijät vierailivat myös alaosastoissa, juttutuvisissa ja muistikahviloissa molemmissa maakunnissa ja olivat kontaktissa vapaaehtoisten kanssa tiiviisti vuoden aikana. Näitä Muistiluotsin tukemia vapaaehtoisten ohjaamia muistikahviloita, juttutupia tms. oli vuoden aikana 94 kpl.

Muistiluotsi tarjoaa **vaikuttamis- ja verkottumistoimintansa** alla mm. kuntayhteistyönä konsultaatio- ja asiantuntijapalveluita kuntien ja kaupunkien muistiohjelmien ja ikäpoliittisten strategioiden laatimiseen sekä yleiseen muistiasiakkaan palvelujen kehittämiseen eri työryhmissä ja palaverissa. Vuonna 2018 vaikuttamistyön resursseja suunnattiin maakunnalliseen sote - valmisteluun ja siihen liittyviin erilaisiin yhteistyö- ja kehittämistyöryhmiin sekä hoitoyksiköiden hoidon sisällölliseen kehittämiseen työpajoissa Varsinais-Suomessa että Satakunnassa. Kuntayhteistyötä tehtiin myös esim. osallistumalla jäsenenä Turun kaupungin vanhusneuvoston toimintaan ja vieraillemalla eri kuntien vanhusneuvostoissa.

Muistiluotsi ylläpitää myös ammattilaisverkostoja, joiden avulla vahvistetaan muistityötä tekevien ammattilaisten osaamista ja yhteistä näkemystä laadukkaasta muistityöstä maakunnissa. Tällaisia verkostoja ovat esim. muistihoitaja/koordinaattori/yhdysenkilö-verkostot molemmissa maakunnissa sekä Varsinais-Suomen yhteistyöverkosto MYY (yksityisten muistiasiakkaisiin erikoistuneiden ympärivuorokautisten hoitoyksiköiden vastaavat työntekijät.) Verkostot kokoon tuivat muutaman kerran vuodessa ja saivat lisäksi Muistiluotsilta säännöllistä tiedotusta.

Vaikuttamis- ja verkottumistoimintaan liittyviä toimenpiteitä tilastoitiin v. 2018 yhteensä 184 kpl.

Yhteensä Muistiluotsin tilaisuuksissa, tapahtumista, kokouksissa ja työryhmissä tavoitettiin 8534 henkilöä ja henkilökohtaisissa kontakteissa 2785 henkilöä. Edellä mainittujen työtapojen lisäksi työtä tehdään paljon esim. sähköpostitse, vuonna 2018 erilaista sähköpostikirjeenvaihtoa kirjattiin 8710 kpl.

Muistiluotsin Varsinais-Suomen toimisto sijaitsi Turussa Muistiyhdistyksen tiloissa ja Satakunnan toimisto Porissa Länsi-Suomen Diakonialaitoksen tiloissa loppuvuoteen asti, jolloin toimisto muutti Porin keskustaan Yhteisötilo Otavaan. Muistineuvojina työskentelivät Leeni Eriksson ja Minna Reunanen ja muistiohjaajina Heidi Huuskonen, Päivi Siltanen ja Anita Elfving. Aluesuunnittelijoina olivat Marja Takala ja Outi Korpelainen. Muistiluotsi-toiminnan kokonaisuudesta vastasi aluejohtaja Minna Rosendahl n. 50 %:n työpanoksella.

5.2. JärjestöSotehanke 113, Varsinais-Suomi (syksy 2017–2020)

JärjestöSotehanke 113 on elokuussa 2017 käynnistynyt toiminta, jota muistiyhdistys hallinnoi. Kyseessä on sote-järjestöjen yhteinen hanke, kumppaneina ovat Turun kaupunkilähetys ry ja Varsinais-Suomen Lastensuojelujärjestöt ry. Hanke toteutetaan osana STEA:n Järjestö2.0.-avustuskokonaisuutta.

113:n tavoitteena on vahvistaa sote-järjestöjen roolia osana maakuntaa ja turvata järjestötoiminnan edellytyksiä kunnissa. Tavoitteina on myös järjestöjen aseman ja osallisuuden vahvistaminen sekä haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden huomiointi palveluiden järjestämisessä.

Keskeisiä toimenpiteitä olivat yhteistyön vahvistaminen sote- ja maakuntavalmistelun työryhmissä sekä maakunnallisessa ja kunnallisessa järjestöyhteistyössä tulevaisuudessa. Järjestöille hanke tarjosi kehittämispäiviä, yhteistyötilaisuuksia ja tiedotusta osaamisen ja muutosvalmiuden vahvistamiseksi. Hanke toi esiin erilaisia asiakasraateja ja asiakasvaikuttajaryhmiä ja vahvisti näiden asemaa palvelujen kehittämisessä. Painopiste on yhteisessä tekemisessä, hanke toimii järjestöjen vaikuttamistyön mahdollistajana. Se tuottaa myös maakunnallista tietoa järjestöjen toiminnasta, v. 2018 selvitettiin mm. kuntien järjestöavustuksia ja -yhteistyötä ja järjestöjen hyvinvointia ja terveyttä edistäviä toimintoja.

Syyskauden 2018 aikana erilaisia toimenpiteitä tilastoitiin 325 kpl, näistä suurin osa oli maakunnallisia työryhmiä, kokouksia, koulutuksia ja muita yhteistyötilaisuuksia. Tilaisuuksiin osallistui yht. 5740 henkilöä, sähköpostikontakteja oli 28830 kpl ja puheluja 490 kpl. Noin 60 % kohderyhmästä ja yhteistyökumppaneista oli kolmannen sektorin edustajia, reilu 30 % julkisen sektorin edustajia ja loput muita, esim. yritysten edustajia.

Hankekokonaisuudesta vastasi aluejohtaja, asiantuntija Minna Rosendahl n. 50 %:n työpanoksella. Hankekoordinaattorina ja ikäihmisten järjestöjen osaprojektin asiantuntijana oli Marjut Aalto 100 %:n työajalla. Lasten ja perheiden osaprojektin työntekijänä oli asiantuntija Janina Andersson (V-S:n Lastensuojelujärjestöt) ja työikäisten järjestöjen asiantuntijana on Päivi Rouvali (Turun Kaupunkilähetys), molemmat osatyöajalla.